

5. ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่ธนาคารพาณิชย์อาจไม่สามารถชำระหนี้สินที่รวมถึงเงินฝากและภาระผูกพันเมื่อครบกำหนด หรือเมื่อถูกทวงถามตามสัญญา เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ทันเวลาหรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอหรือสามารถจัดหาเงินทุนได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ฝากเงินที่มีกับธนาคารพาณิชย์จึงอาจนำไปสู่การที่ผู้ฝากเงินถอนเงินฝากจนเกิดปัญหาสภาพคล่อง รวมทั้งกระทบรายได้และเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ จนอาจเป็นเหตุให้ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้

ผลกระทบต่อความความมั่นคงของสถาบันการเงินและระบบสถาบันการเงิน ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถชำระหนี้สินหรือภาระผูกพันเมื่อครบกำหนด หรือเมื่อถูกทวงถามตามสัญญาอาจเป็นสาเหตุให้ผู้ฝากเงินเกิดความไม่เชื่อมั่นและแห่ถอนเงินฝาก หรือเจ้าหน้าที่เรียกคืนหนี้สินก่อนครบกำหนดซึ่งจะยิ่งทำให้ขาดสภาพคล่องมากยิ่งขึ้น จนอาจทำให้ธนาคารพาณิชย์นั้นไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ และอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชน ผู้ฝากเงิน เจ้าหน้าที่ และผู้ลงทุนและต่อระบบสถาบันการเงินโดยรวมได้ในที่สุด ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงควรมีระบบการบริหารสภาพคล่องที่เหมาะสม สอดคล้องกับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจและความซับซ้อนของธุรกรรมของตนเอง

แนวทางการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

ในการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้มาตรการ 2 ประการ เพื่อให้แน่ใจว่าธนาคารพาณิชย์มีสินทรัพย์สภาพคล่องซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ในระยะเวลาอันสั้นในปริมาณที่เหมาะสมที่จะรองรับการไถ่ถอนเงินฝากของประชาชนได้ในระยะหนึ่ง รวมทั้งมีระบบในการบริหารสภาพคล่องที่เหมาะสมสามารถรองรับการจ่ายคืนหนี้สินและภาระผูกพันที่จะครบกำหนดชำระหรือเมื่อถูกทวงถามตามสัญญาได้ และมีโครงสร้างสินทรัพย์และหนี้สินที่เหมาะสม ซึ่งทำให้ระยะเวลาและมูลค่าของเงินกู้ยืมสอดคล้องกับระยะเวลาและมูลค่าของการได้รับชำระหนี้จากการปล่อยสินเชื่อหรือลงทุน ดังนี้

- 1 [การกำกับดูแลด้านการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง](#)
- 2 [แนวนโยบายการบริหารสภาพคล่อง](#)

1. การกำกับดูแลด้านการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง

รพท. ได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์มีสินทรัพย์สภาพคล่องซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ในระยะเวลาอันสั้นในปริมาณที่เหมาะสมที่จะรองรับการไถ่ถอนเงินฝากของประชาชนได้ในระยะหนึ่ง

	เกณฑ์การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์
1. อัตราส่วนของสินทรัพย์สภาพคล่อง	ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเป็นอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 6 ของเงินฝากทุกประเภท เงินกู้ยืมระยะสั้นจากต่างประเทศ และเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ทางการเงินแฝง
2. องค์ประกอบของสินทรัพย์สภาพคล่องที่ต้องดำรง	
2.1 เงินฝากที่ รพท.	เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 0.8
2.2 เงินสดที่ศูนย์เงินสดกลาง รพท.	เฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 0.2 ทั้งนี้เมื่อรวมกับข้อ 2.1 แล้วต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1
2.3 เงินสดที่ธนาคารพาณิชย์ + เงินสดที่ศูนย์เงินสดกลาง รพท. ส่วนที่เกินกว่าที่ต้องดำรงตามข้อ 2.2	ให้ถือเป็นสินทรัพย์สภาพคล่องได้ไม่เกินร้อยละ 2.5
2.4 หลักทรัพย์ที่ปราศจากภาระผูกพัน	ประเภทของหลักทรัพย์ที่ปราศจากภาระผูกพันมีดังนี้ ก. หลักทรัพย์รัฐบาลไทย ข. พันธบัตร หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ออกโดย รพท. ค. หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตั๋วสัญญาใช้เงินที่กระทรวงการคลัง คำประกันต้นเงินและดอกเบี้ย ง. พันธบัตร หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ออกโดยกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ จ. หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ คำประกันต้นเงินและดอกเบี้ย ฉ. หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ออกโดยองค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่ง รพท. ให้ความเห็นชอบ หรือที่ออกโดยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ช. หลักทรัพย์ที่ตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัยออกสืบเนื่องจากโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ตามพระราชกำหนดนิบาตเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ พ.ศ. 2540

ประกาศและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง

1. [การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง \(27 ธ.ค. 2549\)](#)
2. [แนวทางปฏิบัติ เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง \(17 ก.ค. 2549\)](#)

2. แนวนโยบายการบริหารสภาพคล่อง

รพท. ได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์จัดทำแนวนโยบายในการบริหารสภาพคล่องเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีระบบการบริหารสภาพคล่องที่เหมาะสมสามารถรองรับการจ่ายคืนหนี้สินเงินฝาก และภาระผูกพันที่จะครบกำหนดชำระหรือเมื่อถูกทวงถามตามสัญญาได้ มีแหล่งเงินทุนหรือมีสินทรัพย์ที่พร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เพียงพอที่จะรองรับวิกฤตได้ในระยะเวลาหนึ่ง และมีโครงสร้างสินทรัพย์และหนี้สินที่เหมาะสม ซึ่งทำให้ระยะเวลาและมูลค่าของเงินกู้ยืมสอดคล้องกับระยะเวลาและมูลค่าของการได้รับชำระหนี้จากการปล่อยสินเชื่อหรือลงทุน

	แนวนโยบายในการบริหารสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์
1. ข้อกำหนดในการปฏิบัติ	<ul style="list-style-type: none"> - ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำนโยบายและแผนการบริหารสภาพคล่อง ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์และต้องดูแลให้เป็นไปตามที่กำหนดโดยหากเกิดปัญหาต้องแจ้ง รพท. ทันที - ธนาคารพาณิชย์ต้องมีระบบควบคุมและติดตามฐานะสภาพคล่องที่เหมาะสมทั้งในสกุลเงินต่างประเทศและสกุลเงินบาท โดยจะต้องสามารถให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อฝ่ายบริหารของธนาคารพาณิชย์
2. ข้อมูลขั้นต่ำที่ต้องระบุในแผนงานการบริหารสภาพคล่อง	<ul style="list-style-type: none"> - กลยุทธ์ในการบริหารสภาพคล่องโดยระบุแหล่งที่มาและแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุนที่สำคัญ - ผู้รับผิดชอบในการบริหารสภาพคล่องทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต - Limit ต่างๆ ที่ธนาคารพาณิชย์จะใช้ในการควบคุม เช่น Mismatch ในแต่ละช่วง - โครงสร้างแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนตามระยะเวลา - ระบบการกำกับควบคุมที่ใช้ ความถี่ และขอบเขตของรายงานและผู้รับรายงาน - แผนรองรับเหตุฉุกเฉินในกรณีวิกฤตเฉพาะธนาคารพาณิชย์และกรณีวิกฤตทั้งระบบ

	แนวนโยบายในการบริหารสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์
3. ระบบการบริหารสภาพคล่อง	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ธนาคารพาณิชย์จัดให้มีระบบรายงานฐานะสภาพคล่องสุทธิของสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพัน โดย <ul style="list-style-type: none"> ● ฐานะสภาพคล่องสุทธิ: แสดงกระแสเงินสดรับเปรียบเทียบกับกระแสเงินสดจ่าย สำหรับช่วงเวลา 7 วันและ 1 เดือนข้างหน้า ● ฐานะสภาพคล่องสุทธิสำหรับช่วง 7 วันข้างหน้าหากเกิดวิกฤต (Scenario Analysis) - ธนาคารพาณิชย์ที่มีธุรกรรมในสกุลเงินต่างประเทศจำนวนมากให้จัดทำแบบรายงานเพิ่มเติมสำหรับฐานะสภาพคล่องสุทธิสำหรับสกุลเงินตราต่างประเทศแบบรวมทุกสกุลเงิน - การจัดกลุ่มสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพัน สำหรับแต่ละช่วงเวลา โดย <ul style="list-style-type: none"> ● จัดกลุ่มตามระยะเวลาที่เหลืออยู่ก่อนครบกำหนดตามสัญญา (Contractual Maturity) ● ปรับปรุงเพิ่มเติมโดยคำนึงถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงในอดีต (Behavioral Maturity) เช่น เงินฝากบางประเภทของบางธนาคารพาณิชย์เมื่อครบกำหนดแล้วจะฝากต่อ

ประกาศและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง

1. [ชี้แจงแนวทางการจัดทำรายงานฐานะสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง และแก้ไขเอกสารแนบที่เกี่ยวข้อง \(21 ก.พ. 2546\)](#)
2. [การบริหารสภาพคล่องของสถาบันการเงิน และแบบรายงานที่เกี่ยวข้อง \(27 ก.ย. 2545\)](#)